

KAITSEMINISTEERIUM

Riigikantselei
Rahukohtu 3, 15161 Tallinn
riigikantselei@riigikantselei.ee

Teie: 17.06.2024 nr 7-12/24-00994-2

Meie: 28.06.2024 nr 1-10/24/30-2

Riigikogu liikmete kirjalik küsimus peaministrile (KK113). Eesti riigikaitse rahastamise kohta

Riigikantselei edastas Kaitseministeeriumile Riigikogu liikmete arupärimise peaminister Kaja Kallasele Eesti riigikaitse rahastamise kohta.

1. Miks on teie valitsus võrreldes 2023 kinnitatud riigikaitse arengukavas ette nähtuga vahendamas sõjalise kaitse jaoks vajalikke vahendeid? (Aluse selleks väiteks annab kaitseministri kevadel kinnitatud kaitseministeeriumi arengukava.)

Kaitseministeeriumi valitsemisala arengukava määrab nelja aasta võimearendused hangete ja taristuehituse näol, seega on tegemist dokumendiga, mille alusel saab valitsemisala võtta rahalisi kohustusi. Tagamaks, et rahalistele kohustustele on kate, lähtutakse majandusprognoosist. Aprillis 2024 ilmunud Rahandusministeeriumi SKP kevadprognoos osutus negatiivsemaks, kui sügisel 2023 RES protsessis kasutatud prognoos. Uue prognoosi kohaselt on Kaitseministeeriumi käsutuses seega 176 mln vähem. Lisaks on tulnud mahutada kaitsekulusse Ukraina abistamise kohustus 0,25% SKPst. Nende kahe asjaolu ning täiendava vajaduse tõttu veelgi rohkem vahendeid laskemoona soetusesse suunata, tuligi teatud hanked edasi lükata (mh transpordivahendid, sidevahendid, laeva väljavahetamine). Need soetused saame teha edasiste arengukavade raames.

2. Kas kaitseväe juhataja sõjaline nõuanne 2023. aastal kinnitatud riigikaitse arengukava koostamise sisendina sisaldas 2023. aastal ka ettepanekut hankida täiendavat moonat?

08. juunil 2023.a valitsusele tutvustatud Riigikaitse arengukava sõjalise kaitse peatüki uuendamise käigus tutvustati ka KJVJ nõuannet juhaks, kui kaitsekulu oleks enam kui Riigikogus heaks kiidetud 3% SKPst. Arengukava tutvustavas memorandumis (KaM reg. 02.06.2023 nr 5-13/23/2078) vastav lõik on alljärgnev:

Arengukava ettepanek lähtub Julgeolekupoliitika alustes ning koalitsioonilepingus toodud 3% SKP eesmärgist. Täiendavalt töötab Kaitseväge välja ka sellise alternatiivi, kui ressursist tulenevaid piiranguid ei oleks. Kaitseväge juhataja sõjaline nõuanne keskendus võimevajadustele, millega oleks võimalik jõuda NATO kaitseplaanide raames minimaalse vajaliku tasemeni. See võimaldaks suurendada ja täiendada kaitseväge tulejõudu nii kvalitatiivselt, kvantitatiivselt kui ka täiesti uute võimetega. Muuhulgas sisaldab see kolmandat mehhaniseeritud brigaadi, tankipataljoni, mõlema brigaadi ja diviisi droonitõrje üksusi, diviisi pioneeripataljoni ja suurtükiväesensorite patareid. Samuti võimaldaks see täiendusi mereväes, sh sides, mereväealustel paiknevas õhutõrjes, all- ja pealvee sensorites ning mereväe juhtimispunkti mobiilsuses. Tähtis lisandus oleks ka ühendsihtmärgistamise üksus (JISTAR). Sellise struktuuri loomise ja ülalpidamise maksumus tähendaks püsivat kaitsekulu vähemalt 4,82% SKP-st.

3. Kui suure summa eest kaitseväge juhataja moona taotles?

Täiendava moona vajadusena toodi slaididel välja 1,6 mld eurot, mis tol hetkel lähtus päevanormidel (DOS) põhineval arvutusel. Selguse huvides tuleb täpsustada, et täiendav moonavajadus oli toodud lisavajadusena samamoodi nagu teised 3% sisse mittemahtuvad võimearendused nagu nt tankipataljon, JISTAR jne (vt täpsemalt küsimus 7 vastust). Sel aastal on Kaitsevägi üle läinud sihtmärkide põhisele metoodikale, mille alusel on Kaitseväge juhataja poolt 01.06.2024 esitatud arvutused tõstnud täiendava moona vajaduse lausa 3,2 mld euroni.

4. Kas see ettepanek on kattaadav valitsuse liikmetele 2023. aasta suvel riigikaitse arengukava arutamisel?

Memorandum käsitles erinevate võimete maksumusi, mille kogumaksumus ulatus 4,82% SKPst (vt küsimus 2 vastust).

5. Kui suure summa eest otsustas valitsus riigikaitse arengukava kinnitamisega moona hankida?

RKAK kinnitamise hetkel oli 3% SKP tingimustes moonavajadus veel ca 2 mld, kuid suurem osa sellest laskemoonast oli juba hankes. RKAK laskemoona hankeid on pidevalt hankeplaanidesse lisatud - 2023.a kinnitatud KMAK 2024-2026ga lisandus perioodi 366,5 mln ja 2024.a kinnitatud KMAK 2025-2028 lisandus perioodi veel 470 mln. Ehk Kaitseministeerium on viimastel aastatel iga-aastaselt moonasoetuseks ettenähtud vahendeid suurendanud. Kokku näeb hetkel kehtiv arengukava ette moona hankimist järgmisel neljal aastal 1,55 mld euro eest.

6. Kui suur rahalises vääringus on meie moona mahajäämus NATO nõuetest

Tasub märkimist, et NATO nõudeid arvestades on Eesti viimase paari aasta moonasoetusi silmas pidades üks paremas seisus olevaid riike. Valdavas enamuses NATO riike ei oma piisavaid moonavarusid. Arvestades NATO plaanide salajasust ja asjaolu, et ka NATO on muutmas moona arvestamise aluseid, on mõistlik lähtuda kuni NATO uute arvutusteni Kaitseväge juhataja uutest arvutustest, mille kohaselt peaks Eesti, arvestades vastase hävitatavaid sihtmärke, hankima moona juurde 3,2 mld euro eest.

7. Kas kaitseväge juhataja ettepanek sisaldas muid võimearenduse ettepanekuid, mis jäeti arengukava kinnitamisel arvestamata? Millised need ettepanekud olid nii sisult kui rahalises vääringus?

Ei ole korrektne väita, et jäeti arvestamata. Riigikaitstes on lähtutud Riigikogus heaks kiidetud Eesti julgeolekupoliitika alustest, mis tagab vähemalt 3% SKPst riigikaitsele. Nende rahaliste mahtude sisse ei mahu mh nt tankipataljon, diviisi ja brigaadide droonitõrje, diviisi pioneerivõime, ühendsihtmärgistamine (JISTAR), kõikide mereväe laevade väljavahetamine, mereväe erinevad sensorid ja laiendatud sidelahendused, allveeseire, täiendava brigaadi moodustamine ja palju väiksemaid investeeringuid.

8. Olete öelnud, et kuulsite ajakirjandusest ettepanekust 1,6 miljardi euro eest täiendavat moona hankida. Kas jääte selle juurde, et varem ükski riigikaitse eest vastutav ametnik ei ole teie poole sellekohase teavituse ja ettepanekuga pöördunud või seda küsimust mingil arutelul, kus te osalesite, tõstatanud? Kui on, siis kes, millal ja millise sisuga ettepanekuga?

Peaministri vastus.

9. Palun kirjeldage täpselt, mida sisaldas kaitseväge juhataja ettepanek riigikaitse arengukava kinnitamise tutvustamisel valitsusele 2023. aastal?

Peaministri vastus.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Hanno Pevkur
Minister

Kalle Teras
kalle.teras@kaitseministeerium.ee